

"Prosekucija" Callesa na ameriški strani meje

Kako nekateri ameriški katoliški uradniki uganjajo konflikt z mehiško vlado.

Washington, D. C. — Ameriška ustada izključuje vsako versko kvalifikacijo in religijo ne sme priti nikjer v poštev pri izvrševanju javnih poslov, to dejstvo pa ne moti distriktnega pravdnika Johna A. Vallasa v Laredu, Tex., ob meji Mehike.

Kakor vsa mesteca ob mehiški meji, je tudi Laredo polno klerikalnih beguncev iz Mehike, zlasti mehiških duhovnov, ki so zapleteni v razne delikte v Mehiki. Tamkaj pridno izrabljajo svobodo govora in tiaka proti mehiški vladi, a katero imajo Združene države mirne in prijateljske stike. Pri tem poslu jim sveda pridno pomagajo ameriški katoliški klerikalci, predvsem Kolumbovi "vitez," ki že dve leti vodijo neoficijelno vojno z Mehiko.

V Laredu je mehiški konzulat. Osojbe tega konzulata je neprestano tarča besednih napadov in zaamehovanja s strani klerikalnih begunov in njihovih ameriških pomagačev. Distriktni pravdnik Valls, ki je javni tožilec za določeno okrožje in sam katolik, pa tudi amatra, da je poklican prosekutirati in terorizirati konzularno osojbe in sodelovati pri propagandi mehiških klerikalcev, namesto da bi se brigal za posle svoje jurisdikcije.

Pred nekaj dnevi je Valls veliki aretirani Mancha-Maciasa, konzularnega atašea. Macias je bil obtožen, da je grozil ubožnemu mehiškemu duhovniku, ki je pridigal v katoliški cerkvi v Laredu. V reaniji je ataše protestiral proti hujšanju ubožnika, ki je v cerkvi govoril samo o mehiški politiki in harangiral množico proti Callesu.

Mehiška vlada je zahtevala takojšnjo imunizacijo za Macleana, potem svojega poslanstva v Washingtonu in poslanstvo je namignilo, da bo mehiška vlada prišla na predstavitvi konzulat v Laredo kam drugam, če ne bo tam miru pred ubežniki mehiškimi vstati. S premaknitvijo konzulata nastanejo seveda aitenosti pri eksportiranju blaga čez mejo in ameriški trgovci bi bili udarni.

Justični departament v Washingtonu v sporazumu z državnim departamentom je takoj posegel v zadevo in izposloval, da je distriktni pravdnik Valls ušmahnul roke od mehiškega konzulata. Valls, raskacen, je nato izjavil, da je njegov urad v prelomu s mehiškimi oblastmi ne glede na odnose med Washingtonom in Mexico Cityjem, in sicer, koliko časa, dokler bodo

"stali morilci na čelu Mehiške." On ima dokaze — se glasi da lje njegova izjava — da sta predsednik Calles in pokojni Obregon zapletena v umor dveh ubožnih mehiških častnikov, generala Lucio Blanca in polkovnika Aurelio Martineza, ki sta

bija umorjena v Laredu, Tex., 7. junija 1922. Ker je bil umor izvršen na ameriških tleh in ker ameriška vlada noče zahtevati, da predsednik Calles samega sebe izroči sodišču v Webb countyju, mora ožtoba čakati, da pride kdaj Calles v Laredo, na kar bo takoj aretirán in procesiran radi dvojnega umora! Ožtoba proti Obregonu zdaj odpa-
de, "kajti kdor pokončava z mečem druge, je sam z mečem pokončen kot pravi sveto pismo."

Tako se smeši distriktni prav-
dnik Valls v Laredu. Morda je v
Texasu kak zakon iz 17. stoletja,
ki dovoljuje sežiganje na gr-
madi!

**NAROČITE SI KNJIGO
"AMERIŠKI SLOVENC!"**

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cileto \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

8867-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju n. pr. (Aug. 31-1928) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Poročite jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

BOJ ZA SKRAJŠANJE DELAVNIKA PRED OSEM-DESET LETI.

Leta 1846 v mesecu maju je bilo v angleškem parlamentu zloženo kopje za zaščito delavstva. Zgodilo se je prvič, da se delavnik določi postavnim potom, da se odpravi brezmejno izkoriščanje delavcev, da se saj zabrani izkoriščanje mladih delavcev in delavk. Šlo se je za postavni deseturni dnevni delavnik. Tudi takrat so vstali zagovorniki izkoriščanja, kakor vstajajo danes, kadar gre za skrajšanje delavnega časa, in zakričali, da je vse gospodarstvo v nevarnosti in da pride gospodarski polom, ako se dnevni delavnik določi na deset ur. Razprave v parlamentu se je udeležil tudi zgodovinar Macaulay in je zagovornikom izkoriščanja človeške delavne moči zaklical, da naj odpravijo še nedelje, ako so njih argumenti pravilni, da bo človek delal dan za dnem in brez počitka.

Macaulay je v tem svojem znamenitem govoru dejal približno tole: Vsota nedelj je v tri sto letih enaka vsoti petdeset let naših delavnikov. Mi vemo, kaj pridnost lahko izvrši v petdeset letih. Argumenti mojega prijatelja in člana parlamenta Warda, ki trdi, da zakoniti deseturni delavnik izpodkopa blagostanje Anglije, nas vodijo do zaključka, da bi danes bili bolj bogati in civilizirano ljudstvo kot smo, ako bi skozi zadnjih tri sto let ne bila vsaka nedelja dan počitka, pa tudi delavcem bi se boljše godilo kot danes. Ali verjame on, ali verjame kateri član te zbornice, da bi se res kaj takega zgodilo? Jaz ne dvomim najmanj, da bi bili mi danes veliko siromašnejši in manj civilizirano ljudstvo, kot smo, da bi manj predučevali, kot smo, da bi bile delavske mezde nižje, kot so, in da bi mesto nas kateri drugi narod produciral blago iz bombaža, volne in jekla za ves svet, ako bi mi in naši predniki skozi zadnjih tri sto let tako trdno delali ob nedeljah kot ob delavnikih... Človek je tisto veliko orodje, ki ustvarja bogastva... Mi nismo postali revnejši, ampak bogatejši, ker smo skozi tri sto let vsak sedmi dan en dan počivali od našega dela. Ta dan ni bil nobena izguba. Ko naša moč počiva, plug leži v brazdi, borja je zaprta, iz dimnikov ne prihaja dim, takrat se vrši proces, ki je ravnotako važen za bogastvo naroda, kakor kateri drugi proces, ki se vrši ob delavnih dnevih. Človek, najvažnejši stroj vseh strojev, stroj, v primeri s katerim so iznajdbe Watta, Arkwrighta nič, se popravlja in čisti, da se v pondeljek vrne k svojemu delu s čistejšimi možgani, jasnejšim razumom in obnovljeno telesno močjo. Nikdar ne bom verjel, da to, kar povzroča, da je ljudstvo močnejše, pametnejše in boljše, obenem dela tudi ljudstvo revnejše. Če bomo kdaj prisiljeni oddati prvo mesto med kmetijskimi ljudstvi na svetu, tedaj ga ne bomo oddali ljudstvu degeneriranih pritlikavcev, temveč oddali, ga bomo močnemu narodu, ki se odlikuje po duhu in telesu.

Minilo je več ko osemdeset let, ko je Macaulay tako govoril. Do danes so njegove besede na mestu, kadar se zahteva skrajšanje delavnika od devet na osem ur, od osem na šest ur dnevnega dela. Današnja masna strojna produkcija je vse nekaj drugega, kot delo ob Macaulayevem času. Današnja strojna produkcija veliko preje iz črpa delavčeve moči, kot je to izvršilo delo pred osemdeset leti. Ako je takrat bilo na mestu, da se dnevni delavni čas določi na deset ur dnevnega dela, tedaj je danes še veliko bolj na mestu, da se dnevni delavni čas določi na šest ur dela in praznujemo še soboto poleg nedelje.

Kadar organizirano delavstvo zahteva skrajšanje delavnega časa in podaljšanje nedeljskega ali tedenskega počitka, slišimo od strani konservativnih podjetnikov ravno tiste argumente, kot jih je Ward, nasprotnik deseturnega delavnika, govoril pred več ko osemdeset leti.

Cilj človeškega življenja ni v tem, da človek trpinči samega sebe, dela noč in dan, da odpove in umrje kakor avto na cesti, ker je njegov stroj toliko časa neprestano delal, da ni mogel več funkcionirati in ni bil za drugo, kakor da se vrže med staro in obrabljeno šaro. Cilj človeškega življenja je ta, da vsi ljudje uživajo sadove najvišje civilizacije in kulture.

Priseljevanje minolega leta

Predhodno poročilo generalnega priseljenjskega komisarja nam predlaga, da je bilo v minolega fiskalnem letu (od 1. julija 1927 do 30. junija 1928) pripuščenih v Združene države 500,631 inozemcev. Od teh je 307,265 označenih kot priseljenec in 193,376 kot nepriseljenec. Kot nepriseljenec, v tem pogledu se smatrajo tujaki nastali iz nezakonskega spolnega zvezanja, kakor tudi potniki, ki se prišli začasno v Združene države ali pa le potujejo skozi državno državo v druge inozemske dežele. V primerih s to imigracijo je bilo v prejšnjih letih pripuščenih 538,001 inozemcev (37,370 več), namreč 335,177 priseljenec in 202,826 nepriseljenec.

V ravnokar minulega fiskalnem letu pa je odšlo iz Združenih držav 274,856 inozemcev (20,848 več kot v fiskalnem letu 1927). Odštevali skupni odhod inozemcev od skupnega prihoda najdemo, da se je prebivalstvo Združenih držav povečalo valed imigracije (v širšem smislu) za 226,275 ali za 20.5 odstotkov manj kot v fiskalnem letu 1927.

18,839 inozemcem je bil za branjene vstop od priseljenjskih oblasti, pa je 2434 na pristaniščih prihoda. Ostali so skušali priti skozi priseljenjske postaje ob kopni meji. Od vsakih tisoč inozemcev, prišlih po morju, v New York, je le četvero bilo odvrenjenih.

Glavne narodnosti priseljenec so bile: Mehikanci (57,765) Nemci (54,157), Irci (38,193), Angleži (33,597), Škoti (23,177), Italijani (18,740), Skandinavci (18,664) in Francozi (17,963). Američani teh narodnosti je tvorila 85.3 odstotka vse imigracije. 9.8 odstotkov manj kot v prejšnjem fiskalnem letu.

Tekom minulega fiskalnega leta je bilo deportiranih 11,625 inozemcev, ki so živeli v Združenih državah. Večina teh so tvorili oni, ki so prišli nezakonito v Združene države. Povrh tega je bilo izmed teh 1211 kriminalcev, 959 umobolnih in 563 "nemoralnih" oseb.

Kvotnih priseljenec je bilo vsega skupaj 153,231, priseljenec izven kvote pa 247,768. V to zadnje število pa je vseh 94,502 inozemcev, tukaj nastanjenih, ki so se povrnila z začasno obiska v inozemstvo. Ti so drugače označeni kot "nepriseljenec". Nepriseljenec (uradnikov inozemskih vlad, začasni potniki in potniki v tranzitu) je bilo 99,632.

Iz Jugoslavije je bilo pripuščenih 1386 priseljenec (v ožjem smislu, torej ne vatevši priseljenec na povratku z začasne obiska.) V prejšnjem fiskalnem letu je bilo pripuščenih 1190 priseljenec iz Jugoslavije. Izselilo se jih je iz Združenih držav v Jugoslavijo 1941 inozemcev, nastanjenih v Združenih državah.

Zanimive so tabele po narodnosti, ali moramo se pač držati po zastareli označbi jugoslovanskih skupin, ki jo rabi priseljenjski urad.

Hrvatov in Slovencev je bilo pripuščenih vsega skupaj 1847, in sicer 938 kot priseljenec in 909 kot nepriseljenec. Odšlo pa je iz Združenih držav 975 Hrvatov in Slovencev, in sicer 534 izseljenec (t. j. tukaj nastanjenih priseljenec, ki so se za stalno povrnila v domovino) in 441 nezseljenec (ti so tukaj nastanjeni priseljenec, ki so odšli v stari kraj na obisk, in začasni potniki, ki so ali nazaj). Čisti prirastek Slovencev in Hrvatov v Združenih državah valed imigracije v tem letu znaša torej 872.

Dalmatincev, Bosancev in Hercegovcev je prišlo 275, in sicer 95 priseljenec in 180 nepriseljenec. Odšlo jih je 1125, in sicer 361 izseljenec in 764 nezseljenec. Čisti primanjkljaj v številu Dalmatincev, Bosancev in Hercegovcev valed imigracije v letu 1928: 850.

Bolgarov, Srbov in Crnogorcev je prišlo v fiskalnem letu 1928: 1195, in sicer 531 priseljenec in 664 nepriseljenec.

Odšlo je v tem letu 2228 Istih, in sicer 1396 izseljenec in 832 nezseljenec. Čisti primanjkljaj v prebivalstvu Bolgarov, Srbov in Crnogorcev v Združenih državah valed imigracije in emigracije v fiskalnem letu 1928: 1033.

Ako torej vzamemo vse Slovence, Hrvate, Srbe in Bolgare, ki tvorijo zgornje skupine, najdemo, da je v fiskalnem letu 1928 prišlo v Združene države 3317 južnih Slovanov, in sicer 1564 priseljenec in 1753 nezseljenec. Odšlo pa je 4328 južnih Slovanov, in sicer 2291 zseljenec in 2037 nezseljenec. Valed imigracije in emigracije se je torej število Južnih Slovanov v Združenih državah v fiskalnem letu 1928 pomanjšalo za 1011.

FLIS.

VESTI IZ NASELBIN

Mnenje farmarja.

East Worcester, N. Y.—Ker se noben Slovenec nič od tu ne glasi, mislim, da je moja dolžnost, kaj sporočiti od naših bratov. Tukaj v Otsegu in Schenectady okraju nas je približno 400 do 500 slovenskih in irskih družin. Vsi zelo lepo napredujejo; nekateri imajo velike farme, drugi pa tudi bolj majhne. Bavijo se največ z živinorejo, mlekarstvom, kokošjo, in tudi z vsakovrstnimi poljskimi pridelki, kakor krompirjem, koruzo, ajdo, zeljem in plohom vsem, kar farmar potrebuje. Samo tiste buče tukaj ne rastejo, ki jih kličejo "water mellen". Tudi vinsko trto se vidi po večjih krajih pri hišah, a se tukaj s trtami ne bavijo.

Imamo tudi društva v East Worcesteru: imamo društvo Slovenski farmar št. 393 SNPJ. Želim omeniti, da bo to društvo imelo veselico dne 16. septembra t. l. pri rojaku Matt Kenigu. Priporočam, da se vsi udeležite, ker veselica bo izvrstna; za pijačo in sladoled in za vsa jedila bo društvo preskrbelo. Upam, da se udeležijo veliko rojakov in rojakin.

Letošnja letina bo zelo dobra, kakor kaže dosedaj, in če ne bo kaj posebnega prišlo, bodo farmerji pravi veseli v jeseni. Selaj so že začeli oves kositi, in nekaj časa bo pa treba še koruzo polagati v velike "sajle". Nekateri farmerji imajo toliko koruze, da jo ne bodo mogli v svoje sajle spraviti. Ravno tako je s senom. Veliko farmerjev je, ki niso mogli vsega sena od streh spraviti. Tukaj se stari farmerji ne pomnijo kaj takega; posebno dobra letina za vse pridelke. (Upam, da bo to vsak čitatelj razumel, da taki pridelki so le tam, kjer je zemlja obdelana vsako leto, in tudi bognojena z živinskimi gnojem ali pa z umetnimi gnojili.)

Veliko naših rojakov je tukaj, ti imajo veliko koseh; pri teh je tudi lep dobiček, če gospodar prav ravna z njimi. S kosemi je precej dela, kakor tudi pri drugih živalih. Kokošja jaja pošiljajo kar direktno v mesto New York, ali jih pa prodajo v tukajšnje prodajalne. Večkrat pridejo kupci iz velikih mest kar na dom in plačajo v gotovini. Ravno tako kupijo od farmerjev krompir, kokoši, piščance, gos, purane in plohe vse, kar farmer želi prodati; plačajo, kakor je cena tisti čas.

Nekateri Slovenci so sem prišli v času vojne, nekateri pa tudi pozneje; vsem gre zelo dobro. Nekateri so si nakupili več zemlje in tudi živine. Mladice imajo celo poletje na pašniku, krave pa imajo ponavadi blizu doma, da jih ni treba iskati daleč okrog, kadar pride čas molenja. Mleko pošiljajo v tukajšnje mlekarne in dobijo plačano zanj enkrat na mesec. Tisti, ki stanujejo blizu mlekarne, vozijo mleko sami v mlekarne, tisti, ki so pa bolj oddaljeni, pa pošljejo mleko za tistim vozom, ki pelje mleko za veliko farmerjev skupaj v mlekarne.

Z mlekom je najmanj dela. Nekateri farmerji dobe na mesec za mleko po \$200, \$300 in \$400 in tudi po \$700 ali pa še več. Seveda moramo misliti, da od tega se mora dati v prodajalno za krmo in druge stroške je treba plačati. Pa vseeno je lep dobiček vsaki mesec.

Eden prvih Slovencev, ki je

prišel v te kraje, je rojak Matt Kenig; za njim smo pa drugi počasi prihajali. Ko sem jaz prišel v East Worcester, N. Y., leta 1920, se mi je zelo čudno zdelo, ker sem prišel na tako čist zrak, ker v Clevelandu, kjer sem bil preje okoli 7 let, ga nisem veliko užival. Pa saj je že vam mogoče znano, da smo mi tujaki okrog 1200 do 1300 čevljev visoko nad morjem.

Sem se pridejo zdraviti iz velikih mest, kakor iz New Yorka, Albany, Schenectady, itd. Iz tega vidite, če je zdrav zrak za tiste, ki so bolni, potem je tudi za tiste, ki so zdravi. Farmerji gledajo veliko mlajši, kakor so v resnici; njih dekleta in sinovi so vsi pri starih in skupno delajo v najlepšem sporazumu.

Kakor se kaže čez 10 let ne bo nič več angleških farmerjev v tej okolici; nekaj jih je že zelo starih, nekateri pa gredo v pokoj. Mladi angleški svet ne mara delati na farmi; vse v mesto tiče; mislijo, da se tam medic cedi. Raditega je veliko farm popolnoma praznih. Tukaj imamo vseh vrst sadnega drevja, črešnje, vinsko trto itd.

Slovenec svetujem, da si poišče svoj dom tam, kjer je dosti dela in tudi dosti jela, in to je edino na farmah. Kakor sami vidite, rudokopi so skoraj že vsi zaprti in manjši število jih bo čez par let; morebiti jih bodo zaprli popolnoma. Dandanes se vse bolj obratuje s plinom in električno silo. Na ta način ne bo več ne dela ne jela za uboga rudarja. Vprašanje je, kaj je najboljša storiti? Ako se boste pošteno priživetli sami sebe in vaše družine, kupite si farmo kjerkoli; v tej okolici so velike in majhne, z živino, orodjem in tudi brez. Dobite jih, če imate le en par sto. Potem je treba z malim začeti, kakor smo tudi mi drugi; Slovenci eden drugega pomagajo. Pojdite na farme, dokler je še čas, ne čakajte predolgo, da izgubite vse vaše moči v premogokopih. Ako kaj želi kaj več pojasnil, naj se obrne na spodaj označeni naslov. Vsakemu bom pomagal, kar je v moji moči.—Anton Paulin, Box 732, East Worcester, New York.

Dopis na farme.

Richmondville, N. Y.—Kako se imamo tukaj na farmah, ni skoro mogoče natančno popisati. Dežja imamo to poletje ne premalo, ampak dvakrat preveč. Po navadi se pa zgodi na farmah na tri načine: prvi par let, ko se človek priseli na farmo, je slabo, ko je tukaj pet let, potem se reče, da je dobro, ko pa je tukaj deset let, je pa prav dobro za tiste, ki imajo polno možno denarja in imobne nesreče.

Naznanjam, da je društvo Slovenski farmar št. 393 SNPJ na East Worcester, N. Y., na zadnji seji sklenilo prirediti veselico na farmi rojaka Matt Keniga, to je dne 16. septembra, pričetek ob 10. dopoldne. Vabljeni so vsi farmerji od blizu in daleč, ravno tako iz Fly Creek, Cooperstown in Little Falls. Za suha grla in prazne želodce se bo že kaj dobilo, za poskočnice bomo pa slišali lepe valčke in druge melodije iz harmonike. Zdej imamo še čas, da se vsi skupaj veselimo in zavrtimo, kajti ne bo dolgo, ko bo zopet zima in bo burja pela svoje mrzle melodije, mi farmerji bomo pa pri gorki peči sedeli in tole zapeli:

Lušno je po zim,
doma pri peč sedim,
več vrst pijače pijem
in tobak kadim.
Moje ženke glas
mi dela kratek čas,
kdor 'če slišat' ga,
naj pride v vas.

Frank Reven, član št. 393 SNPJ.

Stirinajstkrat se oženil in umrl.

Santiago, Chile, 31. avg. — Juan Pablo Rifo je umrl v starosti 90 let. Njegova vdova, ki jo zapušta, je bila njegova stirinajsta žena. Trinajst drugih je umrlo v dolgem času prej.

Trust govorečih filmov v Nemčiji.

Berlin, 31. avg. — Vse tvrde govorečih filmov v Nemčiji so se združile v kartel, ki se imenuje "Deutsches Tonbild Film-Syndikat".

OPAZOVANJA

Ivan Mohac.

Se ena proletarska nedelja. Njih veličanstva, kralji železnice, radi skrbje za nedeljske izlete ameriških proletarcev. Znižajo vožnjo na absurdno nizko ceno v gotova letovišča in proletarci se kar tepejo za izletne vlake.

Na primer izlet v krasno letovišče ob velikem jezeru v Wisconsinu. Vlak iz Chicago odhaja tja zjutraj in se vrne zvečer. Imaš torej osem ur časa, da sedi in leži v senci ob vodi, se kopaš ali voziš po jezeru krogokrog ob bregu in opazuješ sijajne poletne rezidence čikaških in milvaških milijonarjev. Na razpolago je tudi hidroplan, ki te za pet dolarjev nosi deset minut nad jezerom.

Najzanimivejša je plodba v motorni ladji po jezeru. Plačal dolar in ploveš dve uri. To je vredno. Ladjar avtomatično kliče imena lastnikov obrežnih gradiv, vil in palač. Šestindvajset milj obrežja je sam park, v katerem se skrivajo naravnost fantastične stavbe s privatnimi kopačili in jadralnicami v vodi ob obali. Moč kliča imena in naslove ameriškega plemstva: predsednik te in te klarske družbe, predsednik te in te banke, predsednik velike trgovine s premogom, predsednik lesne družbe, lastnik te in te veleprodajalne etc.

Proletarci v ladji poslušajo in zijajo na breg. Ogledujejo

privatna letovišča milijonarjev in milijonarke, delajo skromne opazke, sami pri sebi si pa mislijo: "Oh, kdaj bom jaz imel takovo vilo?"

Vera ameriškega proletarja namreč je, da je vsako lahko milijonar, če se potrudim... Vse kdo ima enako priložnost... Toda, oh, koliko se jih trudi in trudi! In ko se trudi in gleda, ne pomislijo, kje bi bil prostor ob tem jezeru za vse proletarce, če bi bili milijonarji...

Ladja odriva vodo krogokrog, proletarijat si ogleda in stopi nazaj na suho ter opazuje prostore, kje bi se okrepčal. Po žepih, če je dovolj drobnih. Morda je ostalo le par dolarjev od plače, ki se lahko porabi na izlet. Marsikateri gara že leta in leta za tega ali onega magnata, čigar rezidenca se šopiri tam ob jezeru. Brez garanja tiste čev bi ne mogel magnat imeti rajkega letovišča. To je del proletarcev.

Joseph P. Day, zemljikar magnat, je nekoč zapisal, da največje črke v abecedi so G. P. in M, ki značijo "other people's money," denar drugih ljudi. Denar drugih ljudi obogati človeka!

Najlepše pa je to, da proletarijat pomaga postaviti sijajna letovišča magnatom in potem plačuje vožnjo in zapravlja božjo nedeljo, da sme videti ta letovišča...

Kritična leta delavstva v Sloveniji

(Izvirno.)

Ljubljana, avgust, 1928.

Delavski položaj je bil v Sloveniji v zadnjih letih označen po silni gospodarski krizi z vsemi zlemi posledicami, ki jo spremlja ta gospodarska kriza. To ni nikak slovenski privilegij in trpi radi nje delavstvo po vsej Jugoslaviji in po vseh kapitalističnih državah sploh. Vendar pa se mora glede naših razmer še povdariti, da so posledice te gospodarske krize in davčnega odiranja za nas Slovence še veliko bolj občutljive, nego so drugod. Tudi to ima svoje tehne vzroke.

Racionalizacija največjih in najvažnejših obratov je povzročila, da se je industrijska produkcija znatno povečala, medtem pa se je število zaposlenih delavcev znatno znižalo, tako da je nastala velika nezaposlenost v jugoslovanski industriji, posebno velika pa v domači slovenski industriji. Kapitalistični in meščanski pritisk sta s svojimi izjemnimi zakoni, z zakonom o zaščiti države, delavstvo in sploh celokupen delavski razred silno potlačila ter mu onemogočila vsak večji odpor proti izkoriščanju. Se več, ta velik in strahovit odpor in pritisk sta delavski razred razdvojila v dvoje nasprotnih si gibanj, v socialistično in komunistično gibanje, poslala v delavske vrste svoje provokatorje, ki so z mamljivimi gesli razbili proletarsko gibanje in ustvarili mržnjo med delovnim ljudstvom do vsega in vsakogar.

Se celo strokovne organizacije niso bile več enotne. Tudi te je naskočila buržuazija in tudi v te organizacije so vstopili po navodilih buržuazije ljudje, ki ne spadajo v delavsko socialistično gibanje. Strokovno gibanje je še vedno na tleh, na tleh ne sicer po številu članstva, ampak na tleh zato, ker se še vedno ni našla prava formula, na podlagi katere bi se dal dobiti enoten delavski strokovni pokret v Jugoslaviji.

To vse so jako silne težkoče delavskega razreda v Jugoslaviji, kakor tudi v Sloveniji. "Zveza industrijcev" je prav lepo znala izrabiti izjemne zakone beograjske vlade in znala tako izzvati na delavstvo še večji pritisk. Vsak oni delavec, ki bi se upal ali drznil javno protestirati proti sedanjemu izsavanju in izkoriščanju ter proti kapitalističnim metodam glavnice, bi bil takoj odpuščen iz službe. Ostal bi brez kruha, brez zaslužka...

Valno pa je posebej še neko dejstvo, ki je za sedanje razme-

re tudi razveseljivo. To je izgleditev nasprotstev, takovnih naših načelnih nasprotstev med delavstvom v Sloveniji. Valed teh notranjih "načelnih" bojev, če so to sploh bili načelni boji, je trpel delavski pokret. Slovenski načelni boji med posameznimi proletarskimi skupinami v se tudi po inozemstvu, v delalah, kjer je delavsko gibanje velika politična sila, vendar pa v teh deželah ti boji niso preveč škodovali delavskemu razredu, ki je v svojem bistvu še vedno vodil boj proti meščanstvu in ne boja proti lastnemu jarmu. Proletarsko gibanje v inozemstvu je utrpelo valed notranjih načelnih bojev jako malo škodo, kajti ti boji so se vršili res znamenju načelnih diferenc razložitve pojma o razrednem boju in o vlogi proletarijata meščanski družbi z ozirom na dane gospodarske in politične razmere. Tega seveda pri nas nismo imeli in zato se je naš čelen boj sukal le okoli političnih oseb, ki so se slučajno našle v delavskem gibanju, ali tem gibanju nikdar niso pomogle nile nile. Tako pri nas niso zlo, ali je potrebna razredna borbena organizacija proletarijata proti buržuaziji in proti kapitalizmu, ne, pri nas je bilo, ali ima prav Gustinčič, Le mež ali Jaka Zorja, ali pa imel prav A. Kristan. Boj se sukal predvsem zato, ali je ba priznanja socialistov, da republikanci, ali ne. Ali je prav da ima delavstvo svoje gospodarske organizacije in ali je prav, če delavstvo nalaga svoj prihranjeni denar v svojih državih in da s svojim denarjem po svoje gospodari, ali pa da odira tudi v tem pogledu privatni podjetnik, privatni trgovec. Vse to pa je bilo osredotočeno okoli pritrjevanj, ali je Gustinčič najbolj pameten ali ni.

Jasno je, da tak boj ni napredoval delavstvu prav nič koristnega. Je pač vedno taka, da kje se prepirajo za prazen nič ali za malenkosti, da je vedno, da se moreš pričakovati pozitivnih rezultatov. Tako tudi mi nismo dobili uspehov iz razložitve naših razrednih pojmov. Ljudje se še sami, ako se res interesirajo, spoznavajo in že sami vedo, kaj je prav in kaj ni prav.

Ignoranca delovnega ljudstva v Sloveniji pa je zelo velika. Vredno je ta inkvizitorski klika-lizem.

Konvencija ognjegasev. Washington, D. C.—Mednarodna organizacija ognjegasev, ki šteje 20,000 članov, bo poslala svoje delegate na konvencijo unije, ki se odprvi 10. septembra v Milwaukee. Organizacija šteje 175 aktivnih lokalov.

Vesti iz Jugoslavije

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

(Izvirno.)

Ljubljana, 20. avg., 1928.
Radio postaja, Ljubljana, ki ima svoje naprave pri Domžalah vrši sedaj stalne poskusne oddaje. Postaja začne delovati, ako se poskusi posredujejo, s 1. septembrom prevzela jo bo klerikalna Prosvetna zveza v varstvo.

Slovenski otroci iz Porenja in Vestfalije v Sloveniji. Razne človekoljubne organizacije v Sloveniji in v Nemčiji so privedle letos izlet 257 otrok onih slovenskih rudarjev, ki so pred leti morali oditi na Vestfalsko in v Porenje s trebuhom za kruhom. Deca se bo mudila delj časa na oddihu v Sloveniji. Prišla je v spremstvu raznih katehetov in dušnih pastirjev, ki so na Vestfalskem in v Porenju. Slov. mladina v Ameriki pa pride l. 1930, pod vodstvom Slovenske narodne podporne jednote na obisk v domovino.

Klerikalne denunciacije proti socialistom. V sredo 8. avgusta se je končala pred mariborskim okrožnim sodiščem zanimiva razprava, ki je trajala že nad leto dni. Voditelja guštanjskih klerikalcev, trgovca brata Lečnika sta vložila laži v maju proti tedaj novoizvoljenemu socialističnemu županu v Guštanju sodr. Luki Juh, na o. krajnega glavarja pritožbo, v kateri sta ga dolžila raznih dejanj, tako da so bile uvedene poizvedbe po orožniških protis. Juh, ne da bi bil ta zaslišan. Šele po ovinkih je s. Juh izvedel, da je bil obdolžen plenjenja guštanjških trgovcev po prevratu, kar pa je bila grda izmišljotina. S. Juh je vložil tožbo radi razžaljenja časti, ali denuncijanti so se začeli izmikati in nihče ni hotel predložiti s. Juhu ovadbe v pogled. Poslali so jo končno v Prevolje sodniku le v njegovo lastno informacijo. Ko je nato predlagal s. Juh sodnika za svojo pričjo, sta brata Lečnika nastopila dokaz resnice. Zaslišan je bil skoro ves Guštanj in županu se ni moglo ničesar dokazati. Denuncijanti sta bila obsojena. Pa sta se pritožila in predlagala nove priče, ki pa tudi niso nič zalegle. Tretjič sta predlagala priče in to celo iz Dunaja, kar pa je mariborsko sodišče odklonilo. Pri vzklicu razpravi je bil s. Juh popolnoma oproščen, oproščena pa tudi brata Lečnika od kazni Din. 500.— ki jih je naložilo preveljko sodišče, češ, da nista očitala aktivne plenitve (dokazovala sta jo pa!), marveč le navzočnost pri plenitvi, kar pa menda ni kaznjivo. Klerikalci so zopet za eno blamažo bogatejši! Poma-gali so si seveda z jezuitizmom, češ: mi nismo rekli tako, ampak tako...

Dr. Vladimir Maček, naslednik Stjepana Radića. Na seji izvrševalnega odbora Hrvatske seljaške stranke, ki se je vršila 13. avgusta v Zagrebu, je bil izvoljen za predsednika poslankega kluba H. S. S. in za predsednika stranke H. S. S. na predlog poslanca Predavca so glasno sedanjí podpredsednik Dr. Vladimir Maček. Dr. Maček postane s tem tudi predsednik Kmečke demokratske koalicije mesto Radića. Vodstvo H. S. S. bo izdalo na hrvatski narod manifest, v katerem ga bo pozvalo, da naj podpira odsej novega predsednika stranke, ki jo bo vodil v duhu pok. Stjepana Radića. — Maček pa se je kot prvi dan s svojo politično "izjavo" zadel, tako, da ga je Svetozar Pribešević moral dementirati. Slab začetek!

Ameriški študentje v Beogradu. 12. avgusta t. l. je prišel v Beograd skupina 40 dijakov iz Amerike, ki potujejo po naši državi ter bodo posetili tudi Primorje in Slovenijo.

Pogreb najstarejše Beograđanke. Te dni so pokopali v Beogradu najstarejšo Beograđanko, 92-letni Sofijo Ristićevu, vdovo po Jovanu Ristiću, bivšem kraljevskemu namestniku. Ristićeva je bila rojena leta 1836 v Beogradu kot hčerka ne-

kaj slovitega beograđakega trgovca Hadži Torne. Leta 1854 se je poročila z Jovanom Ristićem, ki je umrl 23. avgusta 1893. Po močevi smrti je živel v osamljenosti. Bila je prav do zadnjega čila in sveža ter je imela prav izvrsten spomin. O marsikaterih dogodkih, ki so se zgodili pred davnim časom, je pripovedovala, kakor bi se dogodili včeraj.

Janko Lavrin v Sloveniji. — Naš rojak, profesor univerze v Nottinghamu na Angliškem, Janko Lavrin se mudi na oddihu v domovini. Pred kratkim se je poročil v Liverpoolu z angleško slikarico Noro Fry. Njegova soproga je znana umetnica in pripravlja sedaj serijo slik iz naših krajev, nad katerih lepota je zelo navdušena. Teden dni je bival Lavrin v Bohinjski Bistrici, sedaj pa je odpotoval dalje, da pokaže soprog lepoto naših krajev. — Lavrin piše svoje knjige v angleškem jeziku. Te dni so ga imenovali za docenta na londonski univerzi. Možu je svetovna vojska pokazala pot v svet, v katerem se je uveljavil.

Večki delavci pričeli s stavko. Razveseljivo je dejstvo, da je slovenski delavec že toliko napredoval, da se nič več ne pusti tako teptati od velekapitalistov kot dosedaj. To nam je pričla stavka, ki je te dni izbruhnila v Vevčah v papirnici. Ravnateljstvo je pred kratkim časom obsodilo dva delavca na slabše delo, ne da bi bilo o njihovi krivdi res informirano. Drugi delavci so se postavili za tovariša, ker so že itak delavci siti šikan ravnateljstva zlasti pa generalnega ravnatelja Nemca Sellerja, so imeli pretekli petek burno zborovanje, na katerem so najprej zahtevali, da se preklicne kazni nad obema delavcem. Ker je pa to ostalo brez uspeha in se delavske želje niso upoštevale, se je večeraj zbralo vse delavstvo na dvorišču papirnice kljub prepovedi ravnateljstva. Na shodu so govorili razni delavski zaupniki in ogorčenje delavstva, katero je že štiri leta prenašalo vdano vse šikane, je prišlo močno do izraza. Po shodu so se sestali delavski zaupniki s posvetovanju in jo celokupno delavstvo enoglasno glasilo stavko, katera naj se pa za enkrat omeji še samo na papirnico v Vevčah.

Zbor delavskih zastopnikov bo ukrenil vse potrebno za zmago papirniškega delavstva, kar mu bo še omogočeno, ker mu stoji na strani vsaj nekoli-ko socijalno čustvi ljudi, ki so se že sami zražali nad vsem mogočnim zatiranjem in izkoriščanjem slovenskega papirniškega delavstva.

Upajmo, da se je že slovenski delavec začel zavedati, da je tudi on človek, kateri ima poleg tolikih dolžnosti, tudi nekaj pravic, in njega geslo naj bi vedno bilo: vsi za enega, eden za vse.

Velike železniške nesreče v Srbiji. Dne 12. avgusta je bil zelo nesrečen za železniško upravo in za mnoge potnike; zgodilo se je namreč kar tri železniške nesreče, ki so zahtevale tudi precej človeških žrtve.

Na progi Beograd - Skoplje med postajama Presevo - Tabanovce je okrog pol dveh popoldne skočil potniški vlak s 14 vagoni s tira, in so se vsi vozovi preobrnil. Do večera so izpod razvalin razbitega vlaka potegnili 20 mrtvih in 30 težko ranjenih, brez poškodbe pa ni ostal niti eden. Nesreča se je pripetila radi nesigurnosti proge. Na lice mesta so takoj prišli rešilni oddelki. To je bila največja železniška nesreča v zadnjih letih v naši državi.

Druga nesreča se je pripetila na progi Niš - Beograd v brzovlaku, kjer je eksplodirala cev za ogrevanje. Ubitih in ranjenih je bilo več potnikov, kljub temu, da je vlakovodja Lebedov čeravno hudo opečen radi vrele vode, imel še toliko prisotnosti duha, da je ustavil vlak. Tretja nesreča se je pa pripetila na progi Veleš-Skoplje, kjer se je

drezina prevrnila v brezo in je bilo vseh 6 članov posadke smrtno nevarno ranjenih. Po zadnjih vesteh so 3 že podlegli poškodbam.

Dr. Gregor Žerjav operiran. Bivši minister in vodja Samostojno demokratske stranke na Slovenskem, nar. poslanec dr. Gregor Žerjav je bil 10. avgusta v Berlinu od slovitega nemškega zdravnika dr. Sauerbrucha uspešno operiran za tuberkulozo. Z operacijo pri kateri odstranjenih v okolici srca del zgornjih reber na zadnji levi strani prsnega koša, bo stara dr. Žerjavova pljučna bolezen doslej štadil ozdravljenja, da ne bo več nevarna za zdravje.

Dr. Žerjav že boleha 25 let na tuberkulozi. Izgleda že deset let zelo slab, ali vidi se, da bo mnoge druge preživel, ki so napram njemu kot gora. Čudno je človekovo telo.

Umrl je v Celju: v javni bolnici 13. avg. Antonija Drakslerjeva, previzkarica v St. Vidu pri Grobelnem, v starosti 68 let; 14. t. m. Andrej Roje, mehanik v Celju, Andrej Košec, star 60 let, vžltikar v Skofji vasi in Anton Lep, 5 letni sinček postreznice v Celju. Pri slednjem so konstatirali pri obdukciji zastrupljenje z volčjo jagodo.

Deset minut po smrti lahko oživili

Senzacionalen uspeh danskega zdravnika, ki je obudil od smrti 81-letnega starca z injekcijo adrenalina.

Te dni gre po vsem svetu glas o danskem zdravniku dr. Jakobu Nordentoffu. In po pravici. Možu, ki je po poklicu zdravnik in je bil doslej znan samo v svoji domovini, se je posrečila nevsakdanja reč. Neki 81letni starček, na katerem je bila izvršena operacija srca ter je umrl na posledicah operacije, je bil pe dr. Nordentoffu v vbrizgom adrenalina obujen zopet k življenju.

Smrt je nastopila deset minut pred injekcijo. Starček pa n. podlegel splošni oslabelosti, ki jo prinaša s seboj starost, marveč slabosti srčne mišice. Zato se je dr. Nordentoff odločil, da poskusi na bolniku zadnje sredstvo. Izkazalo se je, da je imel prav.

Operacija je imela namen spraviti srce pri 81letniku zopet v red. Vse bi bilo dobro, če bi bil starček mogel prenesti narkozo. Ta ga je pa ugonobila. Operirane je nehal dihati, srce mu je zastalo in žila ni več utripala. Poklicali so dr. Nordentoffa, ki se je odločil za poskus, s kakršnim se bavi že leta in leta. Vbrizgnil je mrliču dozo adrenalina v srce, ki je začelo nato intenzivno utripati.

Zdravniki, ki so stali dr. Nordentoffu ob strani, so zaprepaseni uspehu, kakršnega še ne pozna novejša medicina. Ves Kodanj je na nogah in govori in piše se samo o tem dogodku. Zdravniške kapacitete, katere so popražali o uspehu dr. Nordentoffa, so izjavile, da se je z metodo, ki je bila uporabljena v konkretnem slučaju, prišlo do že davno zaželenega uspeha. Posrečilo se je namreč obujati mrtev.

Zdravniška veda je na prvi sledi podaljšanja človeškega življenja, če ni nastopila smrt iz drugih vzrokov kakor zaradi oslabelosti srca. V primeru, da bi bilo srce popolnoma oslabilo in če bi do skrajnosti opehajo radi drugih vzrokov, mrlič ni več pomoči.

Če pa ni umrl pacient na splošnih posledicah starosti, je mogoče poklicati ga zopet v življenje. Vendar je važen pogoj, pod katerim se lahko izvrši obuditev mrliča. Mrlič ne sme biti mrtev več nego deset minut.

Po preteku desetih minut srčna mišica otrpne in potem mrtevci ni več pomoči.

Dva pijančka.

— Jaz nisem še nikoli prišel domov pijan.

— Jaz tudi ne. Ostanem namreč vedno na hodniku, kjer spim, dokler se ne streznem.

Življenje v današnji moskovski hiši

Piše N. M. Papouškova.

Na Ruskem sta bila pred vojno dva tipa meščanskih stanovanj: hiše, ki so jih stavili za delavce, obrtnike in za preprosto ljudstvo, in hiše, namenjene premožnejšim slojem. Stanovanja v prvih hišah so bila majhna — ena ali dve sobi s kuhinjo, brez vsake udobnosti, često tudi brez najnujnejših higijskih naprav. Zato pa so bila druga stanovanja tem boljše opremljena in za čudo poceni: za 25 rubljev mesečno si dobil v Moskvi stanovanje s tremi ali štiri sobami, vodovodom, električno razsvetljavo, ponekod celo s centralno kurjavo in plinom. Najmanjše stanovanje, ki si ga je najela takozvana "boljša" družina z enim, največ z dvema otrokoma, je imelo tri ali štiri sobe s kuhinjo in soto za služkinjo. V rodbinah državnih in zasebnih uradnikov so sicer često oddajali sobe dijakom in samcem, vendar so v takem primeru najeli večje stanovanje in pridržali tri sobe zase; v kuhinji se nikdar niso dolgo mudili. Vse svoje življenje do leta 1918 nisem videla na Ruskem, da bi družina srednjega stanu bivala ali celo jedla v kuhinji. Kuhinja je bila s sosedno sobo za služkinjo vedno le služkinja na razpolago. Zaradi tega gospodarskega življenja so se sobe primerno razdelile med člane obitelji. Sobes so bile znatne, ponekod velike, prehodne in niso imele vrat z veže ali hodnika. Tega ne pripovedujem zaradi tega, da bi podala sliko ruskega življenja pred vojno, marveč zato, da bi bile čitatelju ali čitatelji jasnejše izjemne, ki jih je prinesla revolucija v vsakdanje življenje ruske meščanske rodbine. Za primer mi bo Moskva, vendar je položaj tudi v drugih ruskih mestih približno isti.

Ze za vojno so se jela mesta napolnjevati z begunci in z drugimi ljudmi, ki so lahko zapustili provinco. Revolucija, državljanska vojna, izprememba glavnih mest, ustanovitve novih zavodov in naprav, strah zaradi nebrzdanih razmer na vasi, vse to je vrglo še nove ljudi v mesta zlasti v Moskvo. Treba pa je povedati, da se hiše niso več gradile, narobe: cele uničevali so jih, bodisi ljudje sami, bodisi čas. Majhne lesene hiše, ki jih je bilo veliko v Moskvi, so jeli podirati in z njimi kuriti. Počasi se sploh ni več govorilo o tem, da najdeš stanovanje ali sobo, marveč le o "kubatorji", to je o tisti količini prostora in zraka, ki gre po uradnem predpisu posameznemu človeku. Centralna kurjava, vodovod in kanalizacija niso več delovali, elektrika je svetila le tri ure na dan, zato je bilo treba postaviti v boljše stanovanja peči in svetitvi z oljnatimi svetilkami. Nekako do l. 1923. se ni nihče zmenil za to, kje kdo stanuje: v kuhinji ali v dvorani, vse je bil brol; posamezniki so si razdelili prostore in napravili "sobe" tako, da so večje sobe pregradili z omarami, umivalniki in drugim pohištvom. V tem letu sem videla okna, ki že pet let niso bila umita, ker se najemniki niso brigali zanje. Z letom 1924 je nastopilo izboljšanje: posiljal deluje vodovod, asanacija, na dvoriščih ni več kupov kuhinjskih ostankov, kjer so tekmovali psi s podganami. V letu 1927 so se začele graditi celo še najemniške hiše.

To pa še ne pomeni, da je stanovanjska kriza premagana. — Prejšnja enodružinska stanovanja so od silne prenapolnjenosti, kaj oblasti se ne ozirajo na družino, temveč na posameznika in v hudem boju za prostost se vsak kot izrabli. Tako biva v stanovanju s štirimi ali petimi sobami dve rodbini in še eden ali dva samca. Čim večje je stanovanje, več ljudi je v njem. V stanovanju z osmimi do desetimi sobami, ki v Moskvi ni redko, stanuje šest ali sedem rodbin in še več samcev. Potemtakem se najemnine ne pobira za stanovanje, marveč za prostor, ki ga kdo zavzema. Le učenci, specialisti in ljudje svobodnih poklicev, ki

delajo doma, lahko zahtevajo približek, ki pa ga morajo posebej plačati. Sploh je najemnina v sovjetski Rusiji silno zapletena zadeva, zakaj različno premožni ljudje, komunisti in nekomunisti, plačujejo različno najemnino za sicer enaka stanovanja; najdražje je stanovanje za nekomuniste in za one, ki niso v državni službi.

Ko se stanovanje izpremeni v takšno stanovišče, se ne vračuna v najemninu kuhinja, veča in kopalnica. Zda kuhajo že po večini v kuhinji. Seveda je spričo opisane natlačnosti križ s kuhanjem. Vsaka gospodinja ve, da so na šteditniku dobra in slabša mesta; tudi drva je težko pravično razdeliti, kadar se kuha za več oseb hkrati. Vruha tega imajo ljudje različne potrebe: ti kosijo in večerjajo ob tej, drugi ob drugi uri, kakor so že v službi. Zato je edin in nesporan kuhinjski bog "prismus". Kosilo za eno družino se po navadi kuha na dveh takih primusih, za pet rodbin jih je treba tedaj deset — in zdaj si predstavite, kakšen pekel je kuhinja, kadar vse to cvrči in šumi. Odkar so se na Ruskem nekoliko popravile splošne razmere, je spet prišla do veljave znana ruska dovtičnost za dobro in obilno hrano. Vsi hočejo dobro jesti; navsezadnje je to najmanj nevarno. Človek, ki ima denar, si ne bo kupoval pohištva ali se lepo oblačil, ker bi to takoj vzbudilo pozornost: oblasti bi ga ugnile zasliševati, ga pritlačiti z davki itd. Ali denarja, ki se potroši za hrano, ne more nihče prav kontrolirati in naposled je tu najmanj zavisti, ker so vsi — po železih enaki. Vile temu, da se na tako tesen prostor atlačene gospodinjke kaj rada apro v kuhinji, je večkrat ruska kuhinja danes še "aktivnejša" bolj kot kdaj poprej.

Vaakdanje rodbinsko življenje nudi približno tole podobo:

(Konec jutri.)

POVRŠINA RODOVITNE ZEMLJE V JUGOSLAVIJI.

Ljubljana, 20. avg. 1928.

Ministrstvo poljedelstva je zbralo podatke o obdelani zemlji v naši državi za leto 1927. Na polja je odpadlo 6.405.260 hektarov, na vrtove 133.057, na travnike 1.686.191, na pašnike 2.675.017, na vinograde 178.355, na sadne vrtove 253.519, na močvirja 143.786 ha. Vse obdelane zemlje skupaj je 11.475.185 ha.

Povprečna površina za dobo od 1922. do 1926. leta je bila: polja 6.139.646 ha, vinogradi 170.581, vrtovi 135.400, travniki 1.616.982 ha; sadni vrtovi 252.240 ha; močvirja 164.489 ha, vsega skupaj torej 11.525 ha.

Če primerjamo te povprečne številke s številkami za leto 1927, vidimo, da je pri polju površina za 265.614 ha večja, pri vrtovih za 2352 ha manjša, pri travnikih za 68.209 ha večja, pri pašnikih za 79.161 ha manjša, pri vinogradih za 7774 ha večja, pri sadnih vrtovih za 1279 ha večja in pa pri močvirjih za 20.703 ha manjša.

Skupaj je bilo leta 1927, za 240.660 ha obdelane zemlje več, kot pa povprečno v letih 1922—26. To pomeni, da neobdelana, neproduktivna površina postaja vedno manjša, raste pa površina obdelane zemlje. To je pojav, ki ga moramo s stalno gospodarskega napredka pozdraviti.

Zleza obešenca rpihla življenje drugemu.

San Francisco, Cal. — Ko so pred kratkim v tukajšnji državni kaznilnici v San Quintinu obošili morilca Clarence Kellyja, so mu takoj po eksekuciji vzele spolno zlezo in jo vcepili drugemu moškemu, čigar ime je za molčano. Prejemnik zleze se je takoj ojačil, da je lahko prestal zelo nevarno operacijo in zdaj je na potu okrevanja.

Zakaj labod pred smrtjo poje.

Tako je vprašal učitelj prirodoslovja učenca. Dobil je nebroj odgovorov, med katerimi mu je najbolj ugajal odgovor učenca, ki je dejal: — Zato, ker po smrti ne more več peti.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

GLAVNI STAN: 2677-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:

Prodsednik Vincent Calhoun; **podpredsednik** Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 192, Johnston, Pa.; **gl. tajnik** Bias Novak; **tajnik bolniškega oddelka** Lovrene Gradicki; **gl. blaginjski** John Vogrich; **urednik glasila** John Zavarnik; **upravitelj glasila** Filip Godina; **vrhovni zdravnik** Dr. F. J. Kern, 6323 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GOSPODARSKI ODESEK:

Frank Somrak, **predsednik**, 994 E. 74th St., Cleveland, Ohio; **Frank Alton**, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.; **Jacob Zupančič**, 2627 S. Edgeway Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODESEK:

John Gorki, **predsednik**, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.; **John Tréti**, Box 25, Strabane, Pa.; **Tony Shragal**, R. F. D. No. 1, Johnston City, Ill.; **Frank Podhol**, Box 61, Park Hill, Pa.; **Anton Sutar**, Box 194, Groom, Kans.

BOLNIŠKI ODESEK:

OBREDNJE OKROŽJE: Lovrene Gradicki, 2627-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Joseph Zorko, R.F.D. 2, Box 120, West Newton, Pa.; **Anton Abram**, 1189 E. 74th St., Cleveland, Ohio.

SAPADNO OKROŽJE: Jacob Balch, R. F. D. 8, Box 88, Pittsburg, Kans.; **Jožanapod**; **Frank Klun**, Box 654, Chisholm, Minn.; **se sev. zap.**; **John Golob**, Box 144, Bush Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Frank Kajo, **predsednik**, 2629 W. 24th St., Chicago, Ill.; **Ludvik Medvedek**, 6400 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio; **Albert Erast**, 555 So. Pierce St., Milwaukee, Wis.

Združitevni odbor:

Frank Vidmar, **predsednik**, 2509 Augusta St., Chicago, Ill.; **John Olig**, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.; **Peter Goshel**, 755 E. Ulnah, Colorado Springs, Colo.

POSOBI — Korespondenca s glavnimi odborami, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PRIMA, ki se nanaša na posla gl. predsednika, se naslovi: **Prodsednik** S. N. P. J., 2627-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE KADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2627-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobse se naslovi: **Tajništvo** S. N. P. J., 2627-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE KADEVE V KVREI E BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: **Blaginjsko** S. N. P. J., 2627-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse priobito glase poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo **Frank Kajo**, **predsedniku** nadzornega odbora, **Slig** naslov je zgorej.

Vsi prisrki na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslov: **John Gorki**, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namanila, agnala, naročila in spili vse, kar je v sveti s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: **"PROSVETA"**, 2627-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Victor Hugo:

DVA REVOKA

Skozi veliki Luxembourgški park sta šla dva dečka in se držala za roke. Prvi je mogel imeti kakih sedem let, drugi morda pet. Ker sta bila vsa premočna od dežja, sta šla po oni strani drevedora, kjer je sijalo solnce. Starejši je vodil mlajšega. Bila sta raztrgana in bleda in človeku se je zdelo, kot bi videl plaho zver.

Tedaj spregovori manjši: "Zelo sem lačen!"

Starejši, ki je bil že nekaj varuh mlajšega, je vodil svojega brata za levo roko, v desnici pa je držal palico, ki jo je pobral med potjo. Tako sta prišla do velikega vodnjaka in se vsedla za labodnjak, da se skrivata.

Skoraj v istem trenutku sta se približala velikemu vodnjaku neki gospod okrog petdesetih let in šestleten fantek. Najbrže je bil oče s svojim sinčkom. Otok je držal v roki velik kolač. Mala revčka sta opazila, ko je prišla ta "gosпода", in se še bolj skrila.

Oče in sin se ustavita poleg vodnjaka, kjer je bilo vse polno labodov. Tedaj so labodje začeli plavati po vodnjaku in pri tem se je videla vsa njihova krastota, da so bili res veličastni.

Deček je ugriznil v kolač — a takoj izpijnil grizljaj in jel jokati.

"Čemu jokuš?" ga vpraša oče.

"Nisem več lačen!" odgovori dete.

"Saj se kolač ne je radi lakote!"

"Oh, ta kolač ni zanič, ker je že suh!"

"Zato menda ne boš jokal!"

"Ne bom!"

Oče pokaze z roko na labode: "Vrzi ga labodom!"

Otok se je obotavljal: če kdo ne more kolača sam jesti, se to menda ne pravi, da ga mora dati drugemu!

Oče nadaljuje: "Bodi človečanski! Do živali moraš imeti usmiljenje!"

In vzel je sinčku kolač in ga vrgel v vodo. Kolač je padel blizu ograde vodnjaka.

"Vrniva se!" je dejal oče.

Iz skrivališča sta tedaj skočila mala revčka. Mlajši je gledal kolač, proti kateremu so plavali labodi, starejši se je oziral za meščanoma, ki sta odhajala. Oče in sin sta krenila na stezo in izginita mod drevjem.

Čim sta onadva izginita, se je starejši deček urno vlegel na

trebuh na zaokrožen rob vodnjaka; z levo roko se je držal za ogrado in visel nad vodo — toliko da ni padel vanjo — v desni pa je stikal palico in hotel doseči kolač. Ko so labodje zapazili svojega nasprotnika, so jeli hitreje plavati; pri tem pa so povzročili valove, ki so zadevali ob kolač in ga polagoma približevali dečkovi palici. Že so bili labodje pri kolaču — tedaj pa ga je tudi palica dosegla! Deček udari s palico po vodi, da potegne labde, pritegne kolač k bregu, ga pobere in stopi na noge.

Kolač je bil napit vode, toda siromaka sta bila lačna in žejna. Starejši ga je prelomil na dva dela, večjega in manjšega, vzel manjšega zase, večjega pa dal malemu lačnemu bratu.

(Iz francosčine: J. G.)

POJASNILO DRUŠTVENIM TAJNIKOM IN POSILJATELJEM RAZNIH NA

Vivian Tidmarsh:

UNETNO DELO

Rejen gospod srednjih let je povzeli zadnji košček domačega peciva ter se nasmešnil mladenci, ki je stala kraj mize.

"Izborbo sem bil postrežen, hvala vam. Koliko dolgujem?"

Deklica je računala, Erick Van Dyson pa jo je med tem z zanimanjem opazoval. Bila je okoli 25 let stara, temne poiti in črnih oči.

"En šilling in pol," je dejala, a takoj pristavila: "Mar se vam zdi preveč?"

Van Dyson se je nasmešnil: "Ne, ravno narobe. Račun se mi zdi smešno nizek. Ako boste tako nadaljevali, bo to vaša poguba. Ali imate mnogo gostov?"

"Ne dosti," je odvrnila mladenci, "pač gotovo zato, ker naš lokal ne leži ob glavni cesti."

Van Dyson je prikal: "Večkrat morate inserirati, pa bo šlo bolje. Najbrže se ne vršite tega posla zelo dolgo."

Dekle je odmajala z glavo ter se vsedla na stol: "Šele nekaj tednov," je odvrnila, "preje mi tega ni bilo treba. Upam pa, da bo naša mala obrt donosala toliko, da se bo dalo za silo živeti."

"Vi torej niste tukaj sami?" je vprašal Dyson.

"Ne, prišla sem pred tremi leti k očetu, potem ko mi je umrla mati. Ves čas sva živela v zadovoljstvu, le — — —"

"Le, kaj? Oprostite, a zdi se mi, da vas nekaj tare in teži. Moje ime je van Dyson. Mogoče vam morem v čem stati ob strani?"

"Prav lepa hvala. Toda tu ne morete ničesar pomagati. Oče in jaz sva velika reveža, a vendar — verujte mi — tudi zelo premožna."

"To je pa zelo zanimivo. Najbrže imate delnice, ki sedaj še nič ne donosajo."

"Take stvari so nama neznanne. Premožna bi bila lahko, ako bi bil moj oče pameten in praktičen, reveža pa sva radi njegove trmoglavosti."

"Sedaj razumem. Ko sem vstopil, sem takoj opazil one dragocene vaze, potem brušeno steklo, za katero bi v Londonu dobili lepe stotake funtov. Poslabno pa oni dve sliki tam na steni. Zdi se mi, da sta stari in alavni mojstri."

"Rek je, kar pravite," je odvrnila mladenci. "Vsi ti predmeti imajo veliko vrednost, a za vas na svetu se oče ne mara ločiti od njih."

Solze so zalesketale v očeh

deklice in van Dyson je vstal. "Ali si smem sliki natančneje ogledati?" je vprašal. Ko je priklimala, je stopil pred sliki ter ju dosti časa natančno ogledoval. Bili sta si skoro docela enaki.

"Ali ste uverjeni, da sta sliki originalni?"

"To je težko reči," je odvrnil van Dyson.

"Oče je prepričan, da sta pristni in neki večak je ponudil tristo funtov za obe. Ako bi bile kopiji, bi najbrže ne nudil toliko."

"Ako sta kopiji, je vsaka vredna komaj dva funta. Ako pa originala, pa najmanj po dvesto funtov. Jaz bi kupil eno, ali pa tudi obe, po špekulativni ceni seveda. Ne vem, sta li pristni ali ne, vendar hočem tvegati ter dam za eno izmed obeh štiristo funtov. Povejte to očetu."

"Poskusite ga pregovoriti sami, ravnokar prihaja," je dejala mladenci.

Ko so se vrata odprla, je van Dyson ugledal starejšega moža, nemirnih oči, a inteligentne zunanosti.

"Beta," je dejal s tresočim glasom, "so li vrata že zaprta, ura je čez osem. Oprostite, a se je nato obrnil napram tujcu, "nisem vas prej opazil."

"Oče, to je mr. van Dyson."

Prelat je prekrizal roke na prsih ter ga prodirajoče pogledal: — Vi ne verujete več v nauke naše cerkve in tuhtate o odpadli? Ne ugovarjajte, — je dejal z zaničljivim mirom, ko je videl, da mu hoče mladi duhovnik seči v besedo. — Dobro vem, kam vodi pot, po kateri ste jo ubrali, dasi morda še sami tega ne veste. Toda spor o tem mora začasnó počivati do ugodnejših prilik; včerajšnja nesreča je prekrizala vse račune. Mi imamo sedaj dovolj povoda, da odvrnemo oči sveta od samostana, zato tudi zdaj ni prilike in časa, izrekat i sodbe nad bratom, ki drvi v krivoverstvo. Taka sodba bi se zdaj utegnila napačno tolmáčiti in postala bi nam lahko nevarna.

— In tem obziru se vse žrtvuje! — je izpopolnil Benedikt s težkim naglasom. — To sem že izprevidel!

Prelat je hotel nekaj odgovoriti, pa se je premislil. Ker je Benedikt smatral, da je razgovor končan, se je poklonil, zavrtel ključ v vratih, ki so bila znotraj zaklenjena ter odšel. Temno je gledal prelata v vrata, za katerimi je izginil mladi menih. — Dokler bo mogoče pripraviti, to sem opazil na njegovem čelu, na katerem se je preveč jasno odražal žig našega rodu! Tu bi bila vsaka nadaljna beseda zaman.

Nato je začel globoko zamišljen korakati po sobi. — Proč mora, proč iz te okolice, in sicer čim se to lahko brez vsake pozornosti zgodi in prej ko se zave iz svoje omočice Bogomir, ki ga je ta nesreča do akrajnosti potrla. Moj brat bi bil zmožen najblaznejšega koraka, čim bi videl, da se kdo dotakne njegovega boga; zdaj si ga ne bo več upal braniti ali zoperstavljati mojim odredbam. Vsa od te strani se moram zavarovati, kajti to je edina stran, od katere mi preti nevarnost.

Odločen je šel k pisalni mizi, vzel pero, je pomolil v črnilo ter napisal na polo papirja:

"Govoril sem z Benediktom. — Jutri se vrne nazaj v N., od tam pa bo odšel, kakor hitro bo to mogoče brez vzbujanja javne pozornosti, v kak oddaljen samostan. O vsebini njegove izpovedi ne bova govorila; — jaz ti hočem priznati, kakor si želiš."

Prelat je zganil papir, ga vteknil v ovoj, na katerega je napisal naslov svojega brata, pritisknil je na kuverto še svoj pečat, pozvonil ter oddal pismo vstopivšemu slugi. Vse to se je zgodilo tako naglo, kakor bi si prelata ne bil gotov svojeg odloka ali kakor bi se bal, da se premiali. Šele, ko je služabnik s pismom odšel iz sobe, se je prelata spet pomiril.

— Tega ti ne morem prihraniti, Bogomir! — je dejal prelata zamolklo. — Treba je bilo, pa če ne vem kako trplj valed tega! Tukaj je več na kocki, kakor krvaveče očetovsko srce!

Štirinajste poglavje.

Ponesrečeni mladi grof še ni bil položen v redbinsko grobnico, ko so se že začele širiti po okolici čudne in tajinstvene govorice. Kar se je grofu in njegovi soprogi iz obzirnosti še zamolkavalo, to si je že šepetalo služabništvo med seboj, dočim se je v okolici že glaseje o tem govorilo. Razširila se je namreč verzija, ki je kmalu postala javna tajnost, da mladi grof ni umrl naravne smrti, očno, da se ni ponesrečil, marveč da je postal žrtev zločina.

Za to je govorila sicer samo ena okoliščina, toda ta je bila odločujoča, ker je jasno in brez dvomno dokazovala dejstvo, da se je nahajala ob času nesreče še neka druga oseba pri mlademu plemiču. Zdravniki, ki so ga pozvali — seveda zaman, ker je bila vsaka pomoč odveč — k ponesrečenemu, je našel v trdo atisnjeli ponesrečenčevi pesti košček temnega sukna, ki je bil po vsej priliki iztrgan iz kakoga plašča ali podobnega oblačila; na plašču ponesrečenca pa ni majkalo te krpice; njegov plašč je bil cel.

(Dalje prihajajo.)

Z motorjem se je pripeljal tod mimo. Gospod je občasno gledal vaših pokrajinskih slik."

"Jaz zbiram slike," se je sedaj oglašal van Dyson. "Kot tak vas kar na kratko vprašam, mi li hočete prodati eno izmed slik, ali pa obe."

Starček se je vjelil ter udaril ob mizo. "To je žalitev. Sit sem takih ljudi, ki ne znajo ceniti in spoštovati, kar je komu sveto in drago. Mar mi je vaš denar! Mojih slik ne kupite z nobenih denarjem. Sedaj veste in tudi lahko greste."

Dyson je hotel oditi, a preje je še dejal: "Visoko cenim vaše občutke. Vem, da denar ni vse, vendar pa vam mudi lahko udobnost življenja."

"Oče, samo eno besedo me poslušajte," je dejala Beta ter obšla očeta. "Mr. van Dyson je ponudil 400 funtov za eno izmed slik. Pustite mu eno, drugo pa odprite."

"Mar hočes, da naj prodam svojo dušo? Kolikokrat sem ti že rekel, da sliki nista naprodaj. Ali še sedaj nočeš razumeti svojega starega očeta?"

"Čas je, da se spametujete, oče. Ne morem vas dalje gledati v pomanjkanju, preveč vas ljubim. Tu imate dragocenosti, ki leže brez haaka tod okoli, trgovci pa se dan na dan oglašajo z računi, katerih ne morem poravnati. Prodajte vendar Mr. van Dysonu vse drugo, kar ostane."

Oče pa se je odločno uprl prodaji ter hotel oditi. Van Dyson je odprl denarnico ter dejal: "Izstavim vam ček za 500 funtov za eno izmed slik."

Stari mož pa se je obrnil ter brez besede odšel iz sobe. Tudi van Dyson je hotel oditi, v tem pa je Beta stopila predenj ter mu dejala:

"Katero izmed obeh slik si želite?"

"Kaj mislite s tem — — —?"

"Nič drugega kot da si eno sliko lahko izberete."

"A vaš oče?"

"Prepuščajte to meni. Sicer pa sta sliki prav za prav moji, moja mati mi jih je zapustila. Torej hitro, katero želite?"

Van Dyson je nekaj časa okleval, končno pa se odločil za ono na desni.

"Dobro, izstavite mi ček za 500 funtov in slika je vaša. Vendar pa takoj pripomnim, da ne prevzamem garancije za pristnost slike."

Van Dyke je priklimal: "Riziko prevzamem nase."

Beta je snela s stene sliko, van Dyson pa ji je izročil ček, katerega je spravila v žep.

"Prosim, ako bi mi hoteli sliko zaviti," je dejal van Dyson.

Deklica je odhitela, a se kmalu zopet vrnila s ovojnim papirjem ter motorzom. Nato pa je van Dyson sedel v avto ter se odpeljal.

Ko se je Beta vrnila v sobo, jo je oče že pričakoval. "Ali si dobila?" jo je ogovoril.

Priklimala je ter dejala: "Dobro gre kupčija. To je že deseta slika v teku štirinajstih dni. Takoj pišem v London slikarju, da pošlje še pol tuceta enakih slik."

"Izborna igra to," je dejal Dyson, ko je pozno svečer sedel s svojim prijateljem. "Sem le radoveden, koliko Amerikancev sta že vjela. Originalna slika je visela na desni, ta je bila seveda le kot vaba. Kopija, ki je pa tudi dobra, je bila na levi. Ko sem deklini dejal, da bi rad ono na desni, sem vedel, da mi jo ne bo dala. Med tem, ko sem zpopolnjeval ček, sem jo skrivaj opazoval ter dobro videl, da je snela sliko na levi. Zato pa sem jo poslal po zavojni papir in v njeni odsotnosti sem sliki hitro zamenjal, ne da bi najmanjše slutila o tem, ko se je vrnila. Tako sem odnesel pravo, originalno sliko, ki je mnogo več vredna, kot pa sem dal zanjo. In van Dyson se je zasmel na ves glas."

"Izvrstna kupčija," je dejal prijatelj.

"Umetno delo," je odvrnil van Dyson smeje.

Iz ang. prevedel J. V.

Ali želite kupiti prave slike in slike slovenske? Narodni ali "Slovensko-angelske slike", katere je izdelal in tiskal na predaj knjižarna metila S. N. P. J.

SMEŠNICE

Na ulici.

Čujte, gospod, zakaj lažite za menoj? Pa vendar ne mislite, da sem ženska, ki ji lahko kar na ulici odkrijete srce.

— To ne, toda če bi hodil pred vami, bi videli, da imam pošvedrane čevlje.

Pred sodiščem.

Sodnik potepuhu: Kje stanujete?

— Nikjer, gospod.

Sodnik drugemu potepuhu: A kje stanujete vi?

— Jaz sem njegov podnajemnik.

Radio.

Naš sosed je sklenil kupiti radio-aparat in napeljati na streho anteno. Ko mu je mestni urar postavil na streho anteno, je zaklical:

— Pazi, da napelješ debelo žico, ker slabo sluhim!

Dober odgovor.

Sodnik je bil vprašan, kako to, da je v zaporih več možikov kot žensk? "Najbrže zato, ker je v cerkvah več žepak nego možikov" — je bil odgovor.

Solaka doba se sačenja. Vsaka mati, ki ima skrb z otroci, potrebuje čvrsto živce.

TRINERJEVO GRENKO VINO

Je sredstvo, ki pomaga ako je vaš želodec v neredu, ter ako povzroča kislinost. Med sestavinami Trinerjevega grenkega vina, je tudi diastetični slad, ki pomaga prebavi. Pri vseh lekarnarjih. — (Adv.)

PRIPOROČA SE

da svoje prihranke redno vlagate pri nas. Mi bomo skrbeli za varnost vaših vlog, kar bo nekega dne zelo velike koristi za vas.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave.

Chicago, Ill.

OTTO KASPAR, predsednik

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijako delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

Ob oltarju

Za "Prosveto" prevod — A. Babec.

— Prečastiti! — Benedikt je strastno izgovoril, — če morete vi to vzeti na svojo vest, vzemite; jaz ne morem. Zahtevajte od mene, karkoli, samo ne te večne laži!

— Jaz zahtevam od vas, kar sme zahtevati vsak opat od svojih menihov: brezpogojno pokorščino! Spravite se s svojo vestjo, kakor veste in znate, toda tukaj so na kocki večje stvari. Kot vaš opat vam ukazujem, da molčite, in vi boste ubogali, Benedikt!

— Ne bom ubogal! Ne tirajte me do akrajnosti, ker tudi obljube imajo svoje meje!

Prelat ga je temno in grozeče pogledal, toda oči mladega patra so vzdržale ta pogled in na njegovem čelu se je začrtala ona globoka, strahna poteza, ki je dajala v trenutkih jeze obema gotovo podobnost, kakor bi se pretakala sorodna kri po njunih žilah. Ponosni opat je občutil, da ima pred seboj človeka, ki mu je enakovreden in katerega ne bo a svojo voljo nikoli zlomil.

— Ali mislite res prelomiti svojo obljubo? — je vprašal prelata ter stopil tesno k Benediktu. — In z razodetjem svoje tajne hočete strmoglaviti hkrati ves samostan v pogubo? Vi sovražite samostan, to vem že davno, in vendar se mu imate zahvaliti za vse, kar ste postali in kar ste se naučili. Ta samostan je dvignil vas, siroto, iz prahu in blata ter vas postavil na nam enako stališče. Odprli vam je zaklade znanosti in vede, do katerih se ne bi nikoli dokopali, in ponudil vam je časten, varen in udoben dom. In v zahvalo za vse to, hočete pripraviti sramoto na ta samostan? Ali hočete opljuvati cerkev, svojo duhovno mater ter jo izročiti v kremplje njenih sovražnikov? Povem vam, dečko, da ne boste omajali stavbe, na kateri so že močnejši preizkušili svoje sile in moči; ona je kljubovala viharjem stoletij, zato ne mislite, da jo boste vi porušili! Nakopali si boste samo kletev za svojo nevhvaležnost, zato odnehajte, dokler je še čas!

Benedikt je stal nem pred njim: opat je vedel ubrati prave strune. Videl je, kako pojenjuje njegov odpor, zato je nadaljeval, da dokonča in izvojuje svojo zmago.

— Moj brat slutiti, kaj se je zgodilo, — je dejal ter znižal svoj glas. — V njegovem in svojem imenu vam zagotavljam, da se odpošveva osveti za Bogomirovo kri. Razen naju pa nima nihče na svetu zahtevati pokore, osvete in sodbe: če midva to stvar pokopljeva, je pokopana za vse večne čase.

Benedikt je povesil glavo: — Če zahteva tudi grof Ranek moj molk, — torej, naj bo! — je komaj silno odvrnil.

Prelat se je naglo obrnil k mizi ter položil svojo roko na tamkaj stoječe razpelo: — Ali prisegate?

Mladi duhovnik je odstopil. — Ne! Samo nobene prislege več! Dovolj mi je ena, ki me je izročila na milost in nemilost v vaše roke. Molčal bom, dokler bom mogel, toda skrbite za to, da me ne bodo pozivali na pričevanje, kajti, pri Bogu, potem vam ne jamčim ničesar!

— To bom znal preprečiti! Pojdite sedaj, pater Benedikt, in vrnite se jutri zarana nazaj v N. Tam ostanete začasnó dotlej, dokler ne določim definitivno glade vas. Še nekaj. Če vam more to umiri vašo vest, tedaj vam izjavljam, da vam dam prav rad odvezo.

Benediktovo oko se je užgalo v ognju začnevanja. — Tudi če bi se veroval v isto, že samo to, da mi je ponujana v tej uri, zadostuje, da moram pred njo izgubiti vsako spoštovanje. Prihranite si svojo odvezo; jaz je ne potrebujem!

IZVRSTNA PRILIKA

Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite

list Prosveta vsak dan za eno leto in knjige AMERIŠKI SLOVENC, vredne \$5.00 — ako nam pošljete brzo odbitka svote \$7.50.

Ali pa tri knjige: SLOV.-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto \$7.50.

Te volja na člane S. N. P. J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo \$3.00.

Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupno vrednost za \$2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZE, ali pa ZAJEDALCE in HERBENICO in INFORMATOR ako nam pošljete svoto \$4.00. Ne člani pošljejo \$4.00. Ali pa za \$3.00 pošljete list Prosveta in knjige JIMMY HIGGINS. Ne člani \$3.00.

Te vse volja na stare in nove naročnike. Vam moramo poslati celo svoto brzo odbitka. Denar in naročila pošljite na upravniki na naslov:

Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ime

Naslov

Država

Pošiljam \$